

МАТЕРІАЛИ II МІЖНАРОДНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІ

**ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ
НАУКИ: МЕТОДИКА ТА
ПРАКТИКА**

м. Вінниця, Україна
4 листопада 2022 рік

Вінниця, Україна
«Європейська наукова платформа»
2022

**УДК 001(08)
Ф 79**

Голова оргкомітету: Коренюк І.О.

Верстка: Білоус Т.В.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою «УкрІНТЕІ» в базі даних науково-технічних заходів України та бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (Посвідчення №354 від 26.08.2022)

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

Ф 79 **Формування сучасної науки: методика та практика:** матеріали II Міжнародної студентської наукової конференції, м. Вінниця, 4 листопада, 2022 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». — Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2022. — 410 с.

ISBN 978-617-8037-95-6

DOI 10.36074/liga-inter-04.11.2022

Викладено матеріали учасників II Міжнародної мультидисциплінарної студентської наукової конференції «Формування сучасної науки: методика та практика», яка відбулася 4 листопада 2022 року у місті Вінниця, Україна.

УДК 001 (08)

© Колектив учасників конференції, 2022

© ГО «Молодіжна наукова ліга», 2022

ISBN 978-617-8037-95-6

© ГО «Європейська наукова платформа», 2022

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНАФОРИ В ТЕКСТАХ МАСМЕДІА Михайленко М.О., <i>Науковий керівник: Олексенко О.А.</i>	260
ПРОБЛЕМА ВИБОРУ В МАЛІЙ ПРОЗІ ПІДМОГИЛЬНОГО Яхно М.Ю., <i>Науковий керівник: Мельников Р.В.</i>	262
ПРОБЛЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ ТЕКСТІВ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ Шекмар Б.В., <i>Науковий керівник: Синевич І.С.</i>	265
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ Хом'якова О.В.	268
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ ГЕРОЯ «ВАЖКЕ ПИТАННЯ» В ПІДМОГИЛЬНОГО Яхно М.Ю., <i>Науковий керівник: Мельников Р.В.</i>	270
СЕМАНТИЧНО-МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОФІЦІЙНОЇ АНТРОПОНІМІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОДЕСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ Домаскіна О.О., <i>Науковий керівник: Ханецька А.О.</i>	273
СИНТАКСИЧНІ СТУДІЇ С. С. СМЕРЕЧИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ ЛІНГВАЛЬНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ Олюха І.О., <i>Науковий керівник: Павлова І.Г.</i>	275
УКРАЇНСЬКИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ ЕМОЦІЙНИЙ КОНЦЕПТ «КОХАННЯ» В ПОЕЗІЇ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО Ситник В.О., <i>Науковий керівник: Левченко Н.М.</i>	278

СЕКЦІЯ 22.

ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ В УКРАЇНІ 2019 Р. Чоста К.С., <i>Науковий керівник: Стешенко Н.Л.</i>	280
ЖИТТЯ ЯК САМОПІЗНАННЯ (АНАЛІЗ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ Г.С. СКОВОРОДИ) Мокану О.В., <i>Науковий керівник: Крижановська Т.О.</i>	283
ЗНАЧЕННЯ ЦІННОСТЕЙ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ Даниленко О.О., <i>Науковий керівник: Крижановська Т.О.</i>	286
ІЛЮЗОРНІСТЬ ВИБОРУ ТА ЗНАЧЕННЯ ДОЛІ Рубцов Д.О.	289

СЕКЦІЯ 23.

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО ТА БОГОСЛОВ'Я

СКОВОРОДИНІВСЬКИЙ НАРКІС ЯК КВІНТЕСЕНЦІЯ САМОПІЗНАННЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ Гусенко К.В., <i>Науковий керівник: Дроботенко М.О.</i>	291
--	-----

СЕКЦІЯ 23.

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО ТА БОГОСЛОВ'Я

Гусенко Крістіна Вікторівна, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна

Науковий керівник: Дроботенко Мар'яна Олександрівна, д-р. філос. наук, доцент кафедри філософії Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна

СКОВОРОДИНІВСЬКИЙ НАРКІС ЯК КВІНТЕСЕНЦІЯ САМОПІЗНАННЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Здатність до самопізнання й духовного оновлення – як індивідів, так і соціумів загалом – є, водночас, і передумовою їхнього розвитку, і культурним здобутком людства. Реалізація цих концептів потребує зовнішніх і внутрішніх стимулів трансформації, а отже, актуалізує критичну рефлексію стратегій власного розвитку. Намагання визначити орієнтири свого поступу та мобілізувати ресурси як у вимірі індивідуального життя, так і життя нації, для досягнення позитивних змін у горизонтах близького й віддаленого майбутнього передбачає, зокрема, звернення до філософсько-педагогічної та філософсько-літературної спадщини Г. С. Сковороди, але не в розрізі аналізу загальновідомих концептів та евристичних метафор «сродна праця», «нерівна рівність», «три світи й дві натури», а в опціях формування національної самосвідомості та постконвенціонального патріотизму.

Проблема самопізнання є наскрізною у творчому доробку Г. Сковороди, однак її розгляд і актуалізація, як правило, обумовлені вузькими інтересами науковця й однобічною репрезентацією в площині релігієзнавчих, педагогічних, літературних дискурсів. Аналіз сквородинівського самопізнання в контексті оновлення національної самосвідомості, натомість, потребує розширення меж дослідження і його осмислення в полі української національної філософської традиції загалом і філософії національної ідеї зокрема. Цими міркуваннями й зумовлена актуальність пропонованого дослідження.

Свого часу М. Грушевський, рефлексуючи над цією темою, зазначав: Сковорода цілком у дусі своєї епохи поділяє позицію сучасної йому української інтелігенції, для якої руйнація старого ладу позначилася пасивністю, байдужістю до національних і соціальних питань. Тієї самої думки дотримується О. Єфименко, наголошуючи, що між філософією Сковороди й українською національною традицією немає безпосереднього генетичного зв'язку, а сам Григорій Савич – самородна індивідуальність («сам собі предок»). Про хибність таких висновків свідчить не лише сам факт прихильності митця до народу, учителювання в селах і вищих навчальних закладах тогочасної України, а й спогади його учня, однопумця М. Ковалинського: «Он обыкновенно называл Малороссию матерью, потому, что

родився там, а Україну теткою по жителям його в ній і по любові к ній» [3]. Звідси мета нашої розвідки – розкрити національний аспект філософії самопізнання Г. Сковороди, тяглість цієї традиції в українській культурі, головним чином, на прикладі образу Наркіса.

Для Григорія Савича образ Наркіса, безтямі закоханого у власне відображення у воді струмка, є втіленням поступу людини до самопізнання, пошуком свого єства, глибоким вивченням власного серця, у якому таїться справжнє знання, істина, а отже, – Бог. У трактаті «Наркіс. Розмова про те: пізнай себе» читаємо: «Наркісів образ благовістить: «Пізнай себе!» [...] Душа – це справжнє єство, і суцільна справжність, і сама есенція (як кажуть), і зерно наше, і сила, в якій тільки і є життя та існування наше, без неї ми є мертва тінь, ото ж і видно, яка неперівняна втрата згубити себе самого, хоч би хто заволодів би всіма Коперниковими світами. Але ніколи й цього не було б, коли б намагалися люди зрозуміти, що значить людина, що це – бути людиною, тобто коли б самих себе пізнали» [5, с.151-152]. У цих рядках чітко проступає опозиція західноєвропейського типу інтелігенції з властивою їй «кристалізацією суб'єктивності», свободою духу, автономністю в можливості покладатися лише на власне розуміння світу, історії – до російського, якому притаманна етика переконань, принципова відданість певній ідеології, а також перевага колективістського над індивідуалістичним. Звісно, що Сковорода у своєму баченні самопоступу людини ближчий до західноєвропейської концепції, але на противагу їй, а радше – характерному для неї егоїстичному прагненню індивіда реалізувати свої «природні» потреби, український мислитель усвідомлює дочасність і марність зовнішнього буття як самоцінності, тому для нього суб'єктивізм зводиться до самозаглиблення, осягнення власного «Я», «дослідження» свого серця, а відтак – зустрічі з Богом у собі. Така інтроспекція – іманентна риса української ментальності, пройнятої кордоцентризмом і потягом до метафізичного, до таємного знання, із яким нерозривно пов'язаний Бог: «Знання Боже, віра, страх і любов до Господа – один ланцюг. Знання – у вірі, віра – у страхі, страх – у любові, любов – у виконанні заповідей, а дотримання заповідей – в любові до ближнього, любов же не задрить» [5, с.174].

Самопізнання – це акт пригадування індивідом своєї суті, ба навіть національної ідентичності. Зважаючи на те, за яких обставин формувалася світоглядна позиція Григорія Савича (занепад Гетьманщини, покріпачення селян, що неминуче спричинилося до викорінення козацького войовничого, волелюбного духу з властивою йому набожністю, гармонією внутрішнього та зовнішнього життя), можна визначити її як практику самозбереження, «герметизації духу». Це дає право розглядати філософію митця як таку, що акумулює суто українське світовідчуття, позначене жагою до володіння «богомисленням» і «богознанням» (варто лишень пригадати запорожців, які після бурхливого життя у війнах і походах, доживаючи віку, ішли в монастир з однією метою – щоб завершити свій земний шлях у молитвах і покуті). Усе це, зрештою, нагадує практику ісихазму, поширену свого часу серед афонських монахів, які розробляли споглядальну метафізику, що зводилася до діалогу людини із самою собою, а по суті, – до тихотворіння, розмови з Богом у безмовній тиші. У такій площині філософія Г. Сковороди дотична до давнього народного розуміння життя як цілісної свідомості, де не існує поділу на світ живих і мертвих.

Відтак Наркіс – це людина, поле внутрішньої свободи якої необмежене, позаяк спрямоване не назовні, а в середину індивіда. У такий спосіб філософ реалізує потребу у внутрішній нескінченності, здатній подолати прірву між простором і часом, зовнішнім світом і універсумом людини, соціальним і духовним, між макрокосмосом і мікрокосмосом, через гармонізацію яких можливо у висліді прийти до третього, найважливішого, світу – потойбічного, світу Біблії.

Як бачимо, «українськість» філософії Григорія Савича, зокрема концепції самопізнання, виявляється не в показовому, позірному декларуванні мислителем своєї національної позиції, а у видобуванні її з метафізичних надр життя народу, у зануренні в значно глибші, глобальніші проблеми, пов'язані, однак, із своєрідністю менталітету української нації, потребами її духовного розвитку, зумовленими конкретними історичними ситуаціями. Звідси сквородинівський образ Нарциса як найбільш адекватний символ самозаглиблення, самотерапії й самозбереження; як утілення тієї життєвої активності, що сприяє досягненню жаданої духовної свободи. Така стратегія прочитання творчості Григорія Сковороди окреслює перспективу подальших досліджень у взаємозв'язку філософських поглядів митця з національною ідеєю.

Список використаних джерел:

1. Горський В. Історія української філософії: Курс лекцій. Київ: Наукова думка, 1996. С.8 –104.
2. Інтерпенетрантність модерних філософсько-педагогічних ідей: Я.А. Коменський і Г.С. Сковорода. Філософська педагогіка і духовне оновлення сучасних суспільств: монографія. Харків: ФОП Панов А.М., 2019. С. 26–37.
3. Махновець Л. Про хронологію листів Сковороди. *Радянське літературознавство*. 1972. №4. С. 55–67.
4. Одночасність неодногочасного: Григорій Сковорода та Вільгельм фон Гумбольдт. Філософська педагогіка і духовне оновлення сучасних суспільств: монографія. Харків: ФОП Панов А.М., 2019. С. 37–42.
5. Сковорода Г. Твори у двох томах. Том перший. Київ, 1994. С. 151–188.
6. Ушкалов Л. Українське барокове богомислення. Сім етюдів про Григорія Сковороду. Харків: Акта, 2001. С. 141–141.
7. Чижевський Д. Філософія Г.С. Сковороди. Харків: Прапор, 2004. 272 с.